

RIKSADVOKATEN

Justis- og beredskapsdepartementet
Postboks 8005 Dep.
0030 OSLO

REF.:

VÅR REF.:
2019/01332-131 IW1001

DATO:
07.01.2020

HØRING - STORTINGETS KONTROLL- OG KONSTITUSJONSKOMITE

Det vises til Justis og beredskapsdepartementets e-post til setteriksadvokat Mæland 20. desember 2019.

Ad punkt 1. Oppdatering av tidligere oversendt dokumentasjon

Antall identifiserte saker for mulig gjenopptakelse

I setteriksadvokatens brev av 17. desember 2019 til arbeids- og sosialdepartementet fremgår at det er identifisert 78 dommer som antas berørt av rettsanvendelsesfeil og som vil bli vurdert for oversendelse til Kommisjonen for gjenopptagelse og med begjæring om gjenåpning. Dette tallet er senest justert til 75 dommer. Endringen skyldes at det i tidligere liste var 2 dommer som ble ført to ganger og 2 dommer som endte med frifinnelse. Dette er henholdsvis nummer 69 og 79 samt 59 og 77 på tidligere liste. En sak er videre tatt ut fordi den domfelte ikke er EU-EØS borger. Dette er nr. 56 på tidligere liste. Vi har videre fått opplysninger om ytterligere 1 dom fra NAV Kontroll som nå er tatt inn på dagens liste.

Ni domfelte har selv begjært gjenåpning for Kommisjonen for gjenopptakelse. To domfelte har her begjært gjenåpning av dommer som gjelder eksport av barnetrygd, omsorgsstønad og kontantstøtte til EU-EØS land og som ikke fremgår av vår tabell som kun omfatter forhold knyttet til arbeidsavklaringspenger, sykepenger og pleiepenger.

Dommene er identifisert på bakgrunn av opplysninger fra NAV Kontroll og Domstolsadministrasjonen. Det må tas forbehold om at det under politiets pågående gjennomgang av mottatte anmeldelser fra NAV Kontroll kan fremkomme ytterligere dommer som berøres av rettsanvendelsesfeilen.

Tabellen viser antall identifiserte dommer avsagt fra 2013 til 2019:

	2013	2014	2015	2016	2017	2018	2019
Antall dommer		4	7	12	19	18	14

Vi er videre kjent med en dom avsagt i Oslo tingrett som er anket inn for lagmannsretten og som etter begjæring fra påtalemyndigheten er stilt foreløpig i bero.

Politiets arbeid for å identifisere aktuelle saker er arbeidskrevende da det forutsetter en manuell gjennomgang av enkeltsaker med utgangspunkt i datalister over anmeldte saker fra NAV Kontroll for å avdekke saker som omhandler arbeidsavklaringspenger, pleiepenger og sykepenger samt utenlandsoppholdene i EU-EØS området mv. Det har ikke vært mulig å slutføre arbeidet i løpet av desember 2019 som først antatt, og politiet er gitt utvidet frist til 10. januar d.å. med innsendelse av lister til statsadvokaten, som skal kvalitetssikre listene og oversende disse til setteriksadvokaten innen 20. januar d.å., jf. setteriksadvokatens brev til politimestrene og statsadvokatene 17. desember 2019.

Uavhengig av de nevnte fristene er politidistriktene i samme brev bedt om å prioritere oversendelse av innstilling om gjenåpning for de saker hvor utenlandsopphold i sin helhet har funnet sted etter 1. juni 2012 og oppholdet kun har vært innenfor EU/EØS-området. Frist for oversendelse av øvrige saker med innstilling om gjenåpning er satt til 20. januar 2020.

Alle saker med rettskraftig dom skal sendes setteriksadvokaten med innstilling om gjenåpning, jf. strpl § 392, 2. ledd. Dette gjelder også hvor sakene har inngått i sakskomplekser og er pådømt sammen med andre forhold (felles straff). Likeledes omfattes saker hvor utenlandsoppholdet har vært dels innenfor og utenfor EU-EØS området og saker hvor utenlandsoppholdene har startet før 1. juni 2012, men fortsatt etter dette. Videre skal saker med betingede reaksjoner som er trukket inn i senere dommer (fellesstraff) samt saker der reglene om etterskuddsstraff har medført at tidligere dommer er integrert i ny straffutmåling sendes inn. Også saker hvor strl. § 79 b har medført straffskjerpelse skal sendes inn.

Det presiseres at man foreløpig kun har anmodet om oversendelse av saker som omfatter trygdeytelsene arbeidsavklaringspenger, pleiepenger og sykepenger. Da det fremdeles ikke er nærmere avklart om tilsvarende lovanvendelsesfeil kan omfatte også andre trygdeytelser, er saker som omfatter slike ytelser inntil videre beordret "stilt i bero" i påvente av nærmere avklaring, jf. riksadvokatens brev til Arbeids- og sosialdepartementet 31. oktober d.å.

Riksadvokaten har i nevnte brev til Arbeids- og sosialdepartementet også reist spørsmål ved om lovanvendelsesfeilen kan knyttes til utenlandsopphold i EU-EØS området forut for 1. juni 2012. Heller ikke dette spørsmålet er p.t. nærmere avklart.

Det er til nå innkommet 14 saker med begjæring om gjenåpning til statsadvokatene i Hordaland, Sogn og Fjordane, som er gitt en sentralisert landsdekkende funksjon med å kvalitetssikre innstillingene om gjenåpning og sikre likebehandling av alle sakene før de oversendes setteriksadvokaten og eventuelt Gjenopptakelseskommisjonen.

Antall saker hvor det er avsonet fengselsstraff

Av de ovennevnte 75 sakene har vi opplysninger om at det i 42 saker er sonet fengselsstraff. I 8 saker er det idømt samfunnsstraff (hvorav det i en av sakene mangler attest for gjennomført straff, mens gjennomføringen er stilt i bero i en sak). I 4 av sakene hvor det er idømt fengselsstraff, er straffen ikke sonet. I 19 av sakene er det idømt betinget fengsel.

Det er i noen av dommene idømt dels ubetinget og betinget fengsel. Disse dommene er her telt med i kategorien ubetinget fengsel. Det er videre i noen tilfelle idømt bot i tillegg til betinget fengsel og det er i flere av dommene idømt erstatning til NAV samt ilagt saksomkostninger.

Antall anmeldelser og henleggelseskategorier der det ikke er tatt ut tiltale

Pr i dag har vi ikke oversikt over antall anmeldelser eller antall henleggelses/aktuelle henleggelseskoder som har vært benyttet i saker som ikke har endt med dom.

Påtalemyndighetens gjennomgang skal også omfatte henlagte saker som vedrører de aktuelle trygdeytelsene og opphold i EU/EØS-området, jf. riksadvokatens brev til politimestrene og statsadvokatene 30. oktober 2019. Det er i brevet bl.a. gitt ordre om at saker avgjort med forelegg skal oppheves til gunst for siktede og at henleggelsesgrunnlaget i henlagte saker skal endres til "intet straffbart forhold". Likeledes er det gitt ordre om at strafferegistrene må endres slik at de avspeiler korrekt henleggelsesgrunnlag m.v.

Ad 2 Tidspunkt for oversendelse til Gjenopptakelseskommisjonen. Skal sakene sendes over samlet eller enkelt-/puljevis?

Saker vil bli oversendt Gjenopptakelseskommisjonen så raskt som mulig. Tentativt vil de første sakene bli oversendt i løpet av januar måned d.å. og deretter fortløpende de påfølgende uker og måneder. Det vises i denne forbindelse til ovennevnte frist (20. januar) for oversendelse av komplette lister over saker som kan være aktuelle for gjenåpning.

Det planlegges puljevis oversendelse av saker som er av samme type/innenfor samme kategori.

Ad 3 Status for arbeidet med øvrige saker: anmeldelser fra NAV Kontroll knyttet til trygdeytelser og utenlandsopphold i EU-EØS området som er midlertidig stilt i bero pga. usikker rettstilstand

Man har pr i dag ikke oversikt over antallet saker som er stilt i bero hos politiet pga risiko for usikker rettstilstand.

Henry John Mæland
setteriksadvokat
(sign)

Ingrid Wirum
seniorrådgiver
(sign)

Vedlegg:

Tabell med oversikt over antatt uriktige dommer, jf. EUS trygdeforordning 883/2004 artikkel 21

Gjenpart: Arbeids- og sosialdepartementet

